

NAUJIENLAIŠKIS

TARPTAUTINĖS SANKCIJOS

TURINYS:

EUROPOS SĄJUNGA - 2

LIETUVA - 9

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTIJOS - 9

JUNGTINĖ KARALYSTĖ - 12

KITOS NAUJIENOS - 13

Patvirtintas 15-ąsias sankcijų paketas Rusijai

2024 m. gruodžio 16 d. Taryba patvirtino **15-ąjį sankcijų paketą** Rusijai. Pirmą kartą ES veiklos vykdytojai kviečiami svarstyti galimybę nutraukti verslą Rusijoje ir nepradėti ten naujų verslų. **Taryba pabrėžia, kad ES veiklos vykdytojai turėtų žinoti – Rusija nebėra teisinė valstybė**, o Rusijos vyriausybei priėmus net keletą teisės aktų, nukreiptų prieš „nedraugiškų šalių“, įskaitant Europos Sąjungos (ES) valstybes nares, bendrovių turtą, gali būti apribotos ES bendrovių galimybės atsiimti turtą iš Rusijos.

„Rusijoje vis dar veikia daugiau nei 600 ES įmonių. Kiekviena jų tiesiogiai prisideda prie Rusijos vykdomo brutalaus karo prieš Ukrainą bei kelia rimtų iššūkių ES ekonominiam saugumui. 15-ame sankcijų pakete Lietuvos iniciatyva yra įtvirtinta aiški žinutė ir kvietimas ES verslams trauktis iš Rusijos“ – pabrėžė Lietuvos diplomatijos vadovas K.Budrys.

Taryba nusprendė ribojamąsias priemones nustatyti dar **54 asmenims ir 30 subjektų**, kurie yra atsakingi už veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi. Patvirtintais naujais įrašais sankcijos nustatomos visų pirma karo ir gynybos sektoriui, įskaitant ir kariuomenės atstovus, taip pat subjektams, kurie organizavo, rėmė ar kitaip dalyvavo ES sankcijų apėjimo schemose. **Pirmą kartą individualios sankcijos nustatytos Kinijos subjektams.** Į sąrašą įtrauktų asmenų ir subjektų turtas įšaldomas, o ES piliečiams ir bendrovėms draudžiama teikti ir sudaryti jiems galimybę naudotis ekonominiais ištekliais ir lėšomis. Be to, fiziniams asmenims taikomas ir draudimas keliauti, o tai reiškia, kad jie negali atvykti į ES teritoriją arba vykti per ją tranzitu.

Taryba į subjektų, tiesiogiai remiančių Rusijos karinį ir pramoninį kompleksą jos agresijos kare prieš Ukrainą, sąrašą įtraukė dar **32 subjektus**. Jiems bus taikomi griežtesni eksporto apribojimai, susiję su dvejojo naudojimo prekėmis ir technologijomis, taip pat ir tomis, kurios galėtų būti pritaikomos Rusijos gynybos ir saugumo sektoriaus plėtrai. Į šį sąrašą įtraukti subjektai prisideda prie Rusijos karinio ir technologinio stiprinimo apeidami eksporto, taip pat ir bepiločių orlaivių ar raketų, ribojimus. Pabrėžtina, kad **šie subjektai veikia ne tik Rusijoje, bet ir trečiojoje šalyse, įskaitant Serbiją, Iraną, Kiniją ir Jungtinius Arabų Emyratus.**

Siekiant toliau riboti laivų, kuriais naudojama prisidedant prie veiksmų ar politikos, kuriais remiami Rusijos veiksmai prieš Ukrainą, veiklą, Taryba į sąrašą įtraukė dar **52 laivus. Šiems laivams uždrausta įplaukti į ES uostus ir teikti paslaugas.** Atkreiptinas dėmesys, kad šie papildomi ribojimai laivams taip pat nustatyti V. Putino tamsiajam laivynui priklausantiems tanklaiviams, kurie nesilaiko ES ir Viršutinės kainos ribos koalicijos nustatytų viršutinių naftos kainų ribų, o jų apgaulingos laivybos praktika visiškai nepaiso tarptautinių standartų.

ES ribojamosios priemonės dėl veiksmų, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi, šiuo metu taikomos daugiau nei **2 300 asmenų ir subjektų**.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Russia's war of aggression against Ukraine: EU adopts 15th package of restrictive measures](#)

2024 m. gruodžio 16 d. Taryba **pirmą kartą** nusprendė nustatyti ribojamąsias priemones **16 asmenų ir trims subjektams**, atsakingiems už Rusijos destabilizuojančius veiksmus užsienyje.

Pažymėtina, kad **2024 m. spalio 8 d. buvo nustatyta atitinkama ribojamųjų priemonių sistema**, skirta tiems, kurie dalyvauja Rusijos Federacijos vyriausybės veiksmuose ir politikoje, kuriais kenkiama pagrindinėms ES ir jos valstybių narių vertybėms, jų saugumui, stabilumui, nepriklausomybei ir vientisumui, taip pat tarptautinių organizacijų ir trečiųjų šalių vertybėms, vykdančioms įvairaus pobūdžio hibridinę veiklą, įskaitant koordinuotą manipuliavimą informacija.

Atitinkamai į ES sankcijų sąrašą įtrauktas **Rusijos karinės žvalgybos agentūros (GRU) slaptasis padalinys GRU 29155**, žinomas dėl dalyvavimo žudymuose užsienyje ir destabilizavimo veikloje, pavyzdžiui, sprogdimuose ir kibernetinėse atakose visoje Europoje, taip pat dėl kai kurių jo kariškių, veikiančių Ukrainoje, Vakarų Europoje ir Afrikoje. Papildomai Taryba nusprendė nustatyti sankcijas „**Groupe Panafricain pour le Commerce et l'Investissement**“ - **dezinformacijos tinklui**, vykdančiam prorusiškas slaptas įtakos operacijas, visų pirma Centrinės Afrikos Respublikoje ir Burkina Faso.

Sankcijos nustatytos ir „**Doppelganger**“, Rusijos vadovaujama skaitmeninės dezinformacijos kampanijai, kuria siekiama manipuliuoti informacija ir skleisti dezinformaciją, remiant Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą ir nukreipti dezinformaciją prieš ES valstybes nares, Jungtines Amerikos Valstijas bei Ukrainą.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Russian hybrid threats: EU agrees first listings in response to destabilising activities against the EU, its member states and partners](#)

Nustatytos naujos sankcijos Baltarusijai

Atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje, **2024 m. gruodžio 16 d.** Taryba nusprendė nustatyti ribojamąsias priemones dar **26 asmenims ir 2 subjektams**, kurie pažeidė žmogaus teises ir pakenkė demokratijai Baltarusijoje. ES sankcijos nustatytos įvairiems **teismų sistemos nariams, teisėjams**, kurie priėmė politiškai motyvuotus nuosprendžius piliečiams, išreiškusiems savo nuomonę prieš Lukašenkos režimą ir Baltarusijos teisėsaugos struktūrų brutalumą, bei įvairiems **pataisos įstaigų vadovams ir jų pavaduotojams**.

Į ES sankcijų sąrašą taip pat įtraukti asmenys, kurie, būdami verslo savininkai, valdybų nariai, ar su verslu susiję asmenys gavo naudos iš Lukašenkos režimo, be kita ko, dėl režimo suteiktų privilegijų ar lengvatų jų bendrovėms, ir taip prisidėjo prie ES sankcijų apėjimo.

Į ES sankcijų sąrašą įtrauktų asmenų ir subjektų turtas **įšaldomas**, o ES piliečiams ir bendrovėms **draudžiama sudaryti tiems asmenims ir subjektams galimybę naudotis ekonominiais ištekliais ir lėšomis**. Be to, fiziniams asmenims taikomas **draudimas keliauti**, o tai reiškia, kad jie negali atvykti į ES teritoriją arba vykti per ją tranzitu.

ES ribojamosios priemonės Baltarusijos atžvilgiu dabar taikomos iš viso **287 asmenims ir 40 subjektų**.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Belarus: EU lists 26 individuals and 2 entities in view of the situation in the country](#)

Nustatytos sankcijos subjektams, kurie kelia grėsmę taikai, stabilumui ir saugumui Sudane

2024 m. gruodžio 16 d. Taryba patvirtino papildomas ribojamąsias priemones **keturiems asmenims**, atsižvelgdama į padėties Sudane, kur vyksta nuolatinės kovos tarp Sudano ginkluotųjų pajėgų (SAF) ir Greitosios paramos pajėgų (RSF), rimtumą.

Taryba nustatė sankcijas Mohamed Ali Ahmed Subir, **generolui leitenantui, atsakingam už karinės žvalgybos operacijas**, taip pat Salah Abdallah Mohamed Salah, buvusiam **Sudano Respublikos nacionalinio saugumo patarėjui** ir buvusiam Sudano nacionalinės žvalgybos ir saugumo tarnybos direktoriui.

Papildomai sankcijos nustatytos Osman Mohamed Hamid, **generolui majorui**, nuo konflikto pradžios vadovaujančiam operacijoms ir **atsakingam už RSF padarytus tarptautinės žmogaus teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus** bei Tijani Karshom, kuris padėjo verbuoti sukarintas grupuotes kovai kartu su RSF ir yra susijęs su rimtų žmogaus teisių pažeidimų ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimų Vakarų Darfūre planavimu, vadovavimu ir vykdymu.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Sudan: Council adds four individuals to EU sanctions list for threatening the peace, stability and security of the country](#)

Haitis: nustatytos sankcijos trimis asmenims dėl šalyje eskaluojamo gaujų smurto

2024 m. gruodžio 16 d. Taryba patvirtino ribojamąsias priemones **trimis asmenims**, atsižvelgdama į vis didėjančią gaujų smurtą, nesiliaujančius šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus, kuriuos šalyje vykdo gaujos, bei nuolatinį nusikaltėlių nebaudžiamumą.

Šie trys asmenys vykdė nusikalstamą veiklą ir smurtą Haityje, įtraukdami į tokią veiklą kitas ginkluotas grupuotes ir nusikalstamus tinklus, kurie skatina smurtą, įskaitant apiplėšimus, išpirkas, pagrobimus, turto prievartavimą ir žmogžudystes.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Haiti: EU sanctions three individuals in relation to the escalating gang violence in the country](#)

Gvatemala: Taryba metams pratęsė ES ribojamųjų priemonių taikymą

2024 m. gruodžio 16 d. Taryba vieneriems metams - **iki 2026 m. sausio 13 d.** - pratęsė tikslines ribojamąsias priemones, kurias ES nustatė asmenims, atsakingiems už veiksmus, kuriais kenkiama demokratijai, teisinei valstybei ir taikiam valdžios perdavimui Gvatemaloje.

Šiuo metu šios ES ribojamosios priemonės taikomos **penkiems asmenims**. Šiems asmenims taikomas turto įšaldymas ir kelionių apribojimai, neleidžiantys jiems atvykti į ES valstybes nares ar vykti per jas tranzitu. Be to, ES piliečiams ir bendrovėms draudžiama teikti šiems asmenims lėšas ir ekonominius išteklius.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Guatemala: Council renews EU restrictive measures for a year](#)

2024 m. gruodžio 11 d. Europos Komisija (EK) atnaujino DUK:

- **dėl sankcijų apėjimo ir deramo tikrinimo**

EK pažymi, kad su prekyba susijusių sankcijų laikymasis (pvz., dvejetainis paskirties prekių, naftos žvalgybos įrangos, aukštųjų technologijų prekių eksporto draudimo atveju) priklauso ne tik nuo tokią prekybą inicijuojančių subjektų (pvz., eksportuotojų, tarpininkų), bet ir nuo bankų, vykdančių susijusius mokėjimus. Atitinkamai bankai gali **pritaikyti savo atitikties programas prie konkrečių rizikų**, nustatytų tam tikriems sandoriams ar dalyvaujančioms šalims.

EK atkreipia dėmesį, kad jei tam tikra struktūra buvo sukurta siekiant padėti asmeniui išvengti galimo jo įtraukimo į sankcijų sąrašą ateityje, tuomet dabartinis, nuolatinis dalyvavimas toje struktūroje gali būti prilyginamas ribojamųjų priemonių vengimui, jei tai daroma sąmoningai ir tyčia.

Vadovaujantis Tarybos Reglamento (ES) Nr. 269/2014 9 straipsniu, sankcijų apėjimas yra draudžiamas. Pažymėtina, kad 9 straipsnis gali būti pažeistas net ir tuo atveju, jei turto įšaldymas nėra nutrauktas ir joks turtas nepasiekia į sankcijų sąrašą įtraukto asmens ar jam nėra naudingas; **vien dalyvavimas tam tikslui sukurtoje struktūroje gali būti laikomas sankcijų pažeidimu.**

EK primena, kad 2024 m. birželio 24 d., kaip 14-ojo sankcijų Rusijai paketo dalis, Tarybos Reglamento (ES) 2024/1739 3 preambulės punkte ir Tarybos Reglamento (ES) 2024/1745 36 preambulės punkte įtrauktas paaiškinimas, kad **apsauga nuo atsakomybės negali būti taikoma, jei ES veiklos vykdytojas neatliks tinkamo deramo patikrinimo**. Be to, šiose dvejose nuostatose priduriama, kad atliekant tokį deramą patikrinimą turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į viešai prieinamą informaciją. Todėl, pavyzdžiui, ES ūkio subjektas negali remtis atsakomybės netaikymo apsauga, kai jis kaltinamas pažeidęs atitinkamas sankcijas dėl to, kad neatliko paprastų patikrinimų ar inspektavimų.

Papildomai pažymima, kad **deramas patikrinimas turėtų būti proporcingas** ir apimti **įvairias kontrolės priemones** keliais sandorio lygmenimis. Jis turėtų apimti bent jau:

- visų sandorio šalių: galutinio savininko (kliento) ir netiesioginių šalių (tiekėjų, paslaugų teikėjų, vežėjų, bankų) patikrinimą;
- prekių ir paslaugų kontrolę, įskaitant tai, ar prekėms - galutiniam produktui ar sudedamosioms dalims - taikomi kiti reglamentai (dvejopo naudojimo, karinės paskirties);
- sandorio rizikos analizę: sutarties dokumentai; sandorio pagrindimas; finansiniai srautai; gabenimo maršrutas; galutinė prekių paskirtis; prekių nukreipimo rizika.
- **dėl ūkio subjektų, gaminančių ir (arba) prekiaujančių CHP prekėmis, sustiprinto deramo patikrinimo priemonių taikymo**

EK pirmą kartą skelbia gaires dėl deramo patikrinimo priemonių konkrečiam sektoriui. Šio DUK tikslas - sustiprinti ES veiklos vykdytojų supratimą apie taikomas deramo patikrinimo priemones, siekiant spręsti įprasto didelio prioriteto prekių (angl. *Common High Priority*) reeksporto problemą.

EK pažymi, kad vieno modelio, kaip atlikti išsamų deramą patikrinimą, nėra. ES ūkio subjektai turėtų **taikyti priemones, kurios atitiktų nustatytus rizikos veiksnius**. Toks rizikos vertinimo ir valdymo metodas turėtų paskatinti ES veiklos vykdytojus taikyti veiksmingą, tačiau proporcingą požiūrį.

Pagal vyraujančią bendrąją praktiką, kai atliekamas deramas patikrinimas (pavyzdžiui, dėl to, kad dėl ES ūkio subjektų veiklos kyla tam tikra rizika), ES ūkio subjektai gali atlikti **konkrečius patikrinimus įvairiais lygmenimis**, įskaitant, bet neapsiribojant:

Suinteresuotųjų šalių lygmeniu (verslo partnerių, klientų, jų atstovų, jų tikrųjų savininkų, kitų galimų suinteresuotų asmenų):

- Ar yra įrodyta įmonės ir (arba) verslo partnerio, su kuriuo ES veiklos vykdytojas ketina bendradarbiauti, verslo istorija, kad būtų galima sužinoti, ar įmonė tikrai vykdo veiklą (pvz., informacija apie metinę veiklą įmonių registre)?
- Ar suinteresuotas subjektas deda pastangas, kad, pasitelkiant vidaus kontrolės sistemas užtikrintų sankcijų laikymąsi? Pavyzdžiui, ar suinteresuotas subjektas atlieka deramą patikrinimą?
- Kas yra pagrindiniai suinteresuotieji subjektai, susiję su ES veiklos vykdytojo verslu?
- Ar kuriam nors iš tiesioginių suinteresuotųjų subjektų (klientams, agentams ir kt.) arba netiesioginių suinteresuotųjų subjektų (galutiniam vartotojui, tarpininkams, bankams ir kt.) taikomos ES sankcijos?

Sandorių ir pinigų srautų, taip pat prekių gabenimo, logistikos ir maršruto lygmeniu:

- Kokia yra tranzito ir paskirties šalis? Ar ši šalis yra Rusijos arba Baltarusijos kaimynė? Ar ši šalis turi supaprastintą prieigą (t.y. pasų ir (arba) siuntų kontrolę) prie Rusijos arba Baltarusijos?
- Ar eksportui į šias šalis turėtų būti taikoma sustiprinta galutinio prekių naudojimo kontrolė?
- Ar naudojami sudėtingi ir (arba) neįprasti transportavimo maršrutai?
- Ar pasikeitė prekių vertė nuo sankcijų įvedimo? Ar pasikeitė prekybos ir (arba) sandorių sudarymo būdas, pavyzdžiui, sutarties sąlygos?
- Ar sandoryje naudojamos sudėtingos finansinės schemos, kurių nepateisina sandorio tikslas?

EK DUK pateikia **keletas rizikos veiksnių**, į kuriuos turėtų atsižvelgti ūkio subjektai, **gaminantys ar prekiaujantys CHP prekėmis**, kad prekės nebūtų reeksportuojamos į Rusiją. Šie rizikos veiksniai priklauso, pavyzdžiui, nuo klientų pobūdžio (galutinis vartotojas, platintojas ir pan.), šalių ar geografinių vietovių, kuriose klientai yra įsikūrę (ir nuo to, ar žinoma, kad šiose vietovėse yra didelė prekybos su Rusija rizika), taip pat nuo produktų, paslaugų, sandorių ar pristatymo kanalų. Atitinkamai, ūkio subjektai, prekiaujantys CHP prekėmis, užmegzdami komercinius santykius turi atsižvelgti į šiuos **rizikos rodiklius** (daugiau rodiklių pavyzdžių rasite EK DUK):

- Netiesioginiai sandoriai (pvz., sandoriai per tarpininkus, fiktyvias bendroves ir pan.), kurie neturi ekonominės prasmės;
- Nauji klientai / sandoriai su įmonėmis, esančiomis šalyse, kurios žinomos kaip „sankcijų apėjimo centrai“, ir susiję su prekėmis, įtrauktomis į CHP sąrašą;
- Sudėtingos įmonių ar patikos struktūros, įsteigtos Rusijai draugiškose šalyse arba kurių sudėtingumas neatitinka kliento verslo profilio. Patikos susitarimų arba sudėtingų korporatyvinių struktūrų, kuriose dalyvauja ofšorinės bendrovės, naudojimas;
- Verslo partneris, kuris neseniai buvo įsteigtas arba susijungė su subjektu, kuriam taikomos sankcijos, arba su subjektu, susijusiu su subjektais, kuriems taikomos sankcijos;

- verslo partneris turi bendrą adresą su keliomis skirtingomis įmonėmis;
- neseniai įvykęs įmonės akcijų paketo savininko pasikeitimas, siekiant sumažinti nuosavybės dalį žemiau 50 proc. procentų ribos;
- galutinio naudos gavėjo pasikeitimas prieš pat sankcijų įvedimą arba po jų įvedimo;
- turto, anksčiau susijusio su asmeniu, kuriam taikomos sankcijos, judėjimas, kurį jo vardu atlieka šeimos nariai;
- daugybė akcijų perleidimų iš subjektų, kuriems taikomos sankcijos, subjektams, kuriems sankcijos netaikomos, įskaitant korporacijas, kurias įregistravo tas pats fizinis ar juridinis asmuo (dažnai jų registruota buveinė yra tuo pačiu fiziniu adresu);
- galima subjekto, kuriam taikomos sankcijos, kontrolė, nepaisant akivaizdžios tiesioginės nuosavybės iki 50 proc. ribos (direktorių valdybos narys, vykdytysis direktorius, kiti subjektai ar asmenys, priklausantys nuosavybės struktūrai, susiję su sankcionuotu asmeniu).

Siekiant sumažinti CHP prekių reeksporto į Rusiją arba naudojimui Rusijoje riziką, ES veiklos vykdytojai, nustatę didesnės rizikos sritis savo veikloje, prireikus gali aktyviai įtraukti rizikos analizės rezultatus ir rizikos mažinimo priemonių planą į savo vidaus rizikos valdymo praktiką ir procedūras bei įdiegti kontrolės priemones, kad patikrintų, ar šios procedūros yra veiksmingos.

Tinkamais veiksmais yra laikytini veiksmai, procesai ir praktika, kurie leidžia ekonominės veiklos vykdytojams rinkti ir apdoroti informaciją, kad būtų galima nustatyti ir įvertinti atitinkamus CHP prekių reeksporto į Rusiją rizikos veiksnius ir imtis priemonių šiai rizikai pašalinti.

Rizika gali būti laikoma sumažinta ir (arba) valdoma, jei ES ūkio subjektų deramo patikrinimo metu nebuvo aptikta jokių raudonųjų vėliavėlių arba jei raudonosioms vėliavėlėms pašalinti **buvo įgyvendintos rizikos mažinimo priemonės**.

Taikant rizikos vertinimo ir valdymo metodą, susijusį su CHP prekių reeksportu į Rusiją, **ES veiklos vykdytojai turi užtikrinti, kad priemonės, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią sankcijų apėjimui, yra proporcingos nustatytai rizikai**. Rizikos vertinimo ir valdymo priemonių įgyvendinimas taip pat turėtų suteikti ES veiklos vykdytojams galimybę sutelkti pastangas į pačius rizikingiausius atvejus ir taip efektyviai paskirstyti savo išteklius.

Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 12gb straipsnio 1 dalies b punkte nurodyta politika, kontrolė ir procedūros turėtų apimti **vidaus politikos, kontrolės ir procedūrų kūrimą**, įskaitant pavyzdinę **rizikos valdymo praktiką, deramą klientų patikrinimą** („pažink savo klientą“ - KYC), **produkto gyvavimo ciklo stebėseną ir stebėjimą, atitikties užtikrinimo grupės ataskaitų teikimą vadovybei** ir komercinių partnerių ataskaitų teikimą, dokumentų tvarkymą, **vidaus kontrolę, atitikties valdymą**, o kai kuriais atvejais, kai tai tikslinga atsižvelgiant į verslo dydį ir pobūdį, - **už atitiktį atsakingo pareigūno paskyrimą vadovybės lygmeniu** ir darbuotojų atranką. ES veiklos vykdytojai turėtų užtikrinti, kad jų darbuotojai būtų reguliariai apmokomi.

2024 m. gruodžio 18 d. EK atnaujino DUK:

- **dėl investicijų iš Rusijos atsiėmimo**

Atnaujintame DUK EK pažymi, kad yra **pratęsti terminai (iki 2025 m. gruodžio 31 d.)**, taikomi tam tikroms nukrypti leidžiančioms nuostatoms, kurių reikia siekiant atsiimti investicijas Rusijoje.

- **dėl sutartinės nuostatos „Be Rusijos“** (*no-Russia clause*):

Atnaujintame DUK EK pažymi, kad siekiant, jog būtų užtikrintas nuostatos „Be Rusijos“ veiksmingumas, turi būti numatytos **tinkamos priemonės, kurios būtų taikomos jos pažeidimo atveju**. Šios priemonės turėtų būti pakankamai griežtos ir jomis turėtų būti siekiama atgrasyti ne ES veiklos vykdytojus nuo bet kokių pažeidimų.

Tinkama teisių gynimo priemonė yra, pavyzdžiui, galimybė ES operatoriui sustabdyti tiekimą ar sustabdyti arba nutraukti sutartį, kai tik jis sužino, kad jo kontrahentas pažeidė savo sutartinį įsipareigojimą neeksportuoti atitinkamų prekių ar technologijų į Rusiją. Atitinkamai, pavyzdžiui, dėl tokių adekvačių priemonių **sutartis gali būti sustabdyta arba nutraukta, gali būti taikomos finansinės baudos** arba kompetentingas teismas gali pripažinti, kad toks reeksportas prieštarauja sutartyje nustatytiems nuostatom.

Tuo pačiu metu EK primena, kad vadovaujantis Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 12g straipsnio 4 dalimi, eksportuotojai vos tik sužinoję apie pažeidimą, privalo informuoti valstybės narės, kurioje jie gyvena arba yra įsisteigę, kompetentingą instituciją.

Papildomai EK atkreipia dėmesį, kad **išimtis sutartims, kurias eksportuotojas sudarė su trečiosios šalies valdžios institucija arba tarptautine organizacija, taikoma tiek būsimoms, tiek esamoms sutartims**. Tačiau būtina nepamiršti, kad išimtis, taikoma viešosioms sutartims, siejama su prievole pranešti apie tokias sutartis nacionalinėms kompetentingoms institucijoms. Apie naujai sudarytas sutartis reikia pranešti per dvi savaites nuo jų sudarymo. Dėl sutarčių, sudarytų iki Tarybos Reglamento (ES) 2023/2878 („12-asis sankcijų paketas“ priimtas 2023 m. gruodžio 19 d.) priėmimo, nacionalinės kompetentingos institucijos gali prašyti pateikti informaciją per per atitinkamą laikotarpį.

EK nurodo, kad **bendro pobūdžio sutartinė nuostata**, draudžianti reeksportą į šalis, kurioms taikomos ES ribojamosios priemonės, **gali būti pakankama, jei laikomasi kitų reikalavimų**, nustatytų Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 12g straipsnyje, t.y. nurodomos tinkamos teisių gynimo priemonės. Iki 2023 m. gruodžio 19 d. sudarytų sutarčių atveju bendro pobūdžio sutartinė nuostata, kuria siekiama laikytis ES sankcijų režimų, gali būti pakankama, jei ji apima įsipareigojimą nevykdyti reeksporto į Rusiją, kaip to reikalauja Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 12g straipsnis.

Jei **ES ūkio subjektas susiduria su nuolatiniais sunkumais**, norėdamas į sutartį, sudarytą iki 2023 m. gruodžio 19 d., įtraukti sąlygą „nevykdyti reeksporto į Rusiją“, nes jo **sutarties šalis atsisako ją įtraukti**, Tarybos Reglamento (ES) Nr. 833/2014 12g straipsnyje nustatyta prievolė gali būti laikoma įvykdyta, jei **veiklos vykdytojas savo klientui pateikia vienašališką pranešimą** (tai reiškia nesutartinis susitarimas), kuriuo uždraudžiamas reeksportas į Rusiją ir reeksportas naudojimui Rusijoje. Tačiau tai gali būti taikoma **tik išimtiniais atvejais**, pvz., kai:

- ES ūkio subjektai gali įrodyti, kad dėjo visas pastangas, kad ši sąlyga būtų įtraukta; arba kai
- jie turi ilgalaikių verslo santykių su sandorio šalimi, todėl gerai ją pažįsta ir yra atlikę tinkamus deramo patikrinimo procesus, kurie sumažina sankcijų pažeidimo ar apėjimo riziką; ir (arba) kai
- trečiosios šalies, kurioje įsisteigusi kita sandorio šalis, nacionaliniai teisės aktai neleidžia tokių išlygų.

ES ūkio subjektai taip pat turi įtraukti nuorodą į galimas tinkamas teisių gynimo priemones, kurias ES ūkio subjektai galėtų vienašališkai taikyti pažeidimų atveju.

LIETUVA

Informacija apie įšaldytas lėšas Lietuvoje

Lėšų, įšaldytų vadovaujantis 2014 m. kovo 17 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 269/2014 dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsinamasi, bendra suma šiuo metu yra daugiau nei **22,263 mln. eurų** bei daugiau nei **607 tūkst. JAV dolerių**.

Lėšų, įšaldytų vadovaujantis 2006 m. gegužės 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 765/2006 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje ir į Baltarusijos įsitraukimą į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, bendra suma šiuo metu yra daugiau nei **23,212 mln. eurų** ir **7,680 mln. JAV dolerių**.

Bendra įeinančių įšaldytų lėšų, kurių siuntėjams taikomos Europos Sąjungos ribojamosios priemonės, suma yra daugiau nei **1,273 mln. eurų**, daugiau nei **1,503 mln. JAV dolerių** bei daugiau nei **215 tūkst. Rusijos rublių**.

Informacija atnaujinta 2024.12.11 dienai.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Įšaldytų lėšų suma - Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos](#)

JAV

Imtasi plataus masto veiksmų prieš pasaulinius narkotikų prekeivius

2024 m. gruodžio 17 d. JAV Iždo departamento Užsienio aktyvų kontrolės biuras (OFAC) nustatė sankcijas **12 asmenų ir 8 subjektams**, įsikūrusiems septyniose šalyse ir susijusiems su pasauline neteisėta prekyba narkotikais.

Pažymėtina, kad sankcijos nustatytos ir **trims Lietuvos piliečiams. Rokas Karpavičius ir Virginijus Labutis** yra susiję su kokaino ir metamfetamino prekyba, pinigų plovimu ir korupcija, įskaitant kyšininkavimą. Jie kartu koordinavo dideles narkotinių medžiagų siuntas iš Centrinės ir Pietų Amerikos į Europą, Australiją, Naująją Zelandiją, Ramiojo vandenyno salas ir Jungtines Amerikos Valstijas. 2024 m. spalio mėn. pagal Interpolo raudonąjį pranešimą, išduotą dėl kaltinimų prekyba narkotikais, J. Labutis buvo suimtas. J. Labutis dažnai keliaudavo į Kolumbiją, Meksiką ir kitas šalis, kad užmegztų ryšius su narkotikų prekybos organizacijomis. Visų pirma jis **bendradarbiavo su Sinaloa karteliu** - viena iš dviejų pagrindinių Meksikoje įsikūrusių tarptautinių nusikalstamų organizacijų, nelegaliai tiekiančių fentanilį į Jungtines Valstijas. Sankcijos nustatytos ir **Lietuvos piliečiui Saulius Staskui**, kuris dirbo ir su Labučiu, ir su Karpavičiumi. Staskus padėjo Labučiu Pietų Amerikoje koordinuoti laivus, kuriais kokainas buvo gabenamas į Europą ir Australiją.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Treasury Takes Sweeping Action Against Global Narcotics Traffickers | U.S. Department of the Treasury](#)

Nustatytos sankcijos Šiaurės Korėjos skaitmeninių aktyvų pinigų plovimo tinklui

2024 m. gruodžio 17 d. OFAC nustatė sankcijas **dviem asmenims ir vienam subjektui**, susijusiems su tinklu, kuris plauna milijonus dolerių neteisėtų lėšų, gautų iš Korėjos Liaudies Demokratinės Respublikos (KLDL) informacinių technologijų (IT) darbuotojų ir kibernetinių nusikaltimų, skirtų KLDL vyriausybei remti.

Jungtiniuose Arabų Emyratuose (JAE) įsikūrę Lu Huaying ir Zhang Jian dirbo **per JAE įsikūrusią priedangos įmonę**, kad palengvintų pinigų plovimo ir kriptovaliutos konvertavimo paslaugas, kuriomis neteisėtos pajamos buvo nukreipiamos atgal į Pchenjaną. Šiam tinklui **vadovauja OFAC sankcionuotas Sim Hyon Sop (Sim) - KLDL bankų atstovas**, kuris organizuoja pinigų plovimo schemas režimui finansuoti.

Šios paskelbtos sankcijos yra dalis pastangų, kuriomis siekiama sužlugdyti KLDL pinigų plovimo operacijas, kuriomis finansuojamos neteisėtos režimo masinio naikinimo ginklų ir balistinių raketų programos. Šios sankcijos buvo nustatytos glaudžiai bendradarbiaujant su JAE vyriausybe.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Treasury Disrupts North Korean Digital Assets Money Laundering Network | U.S. Department of the Treasury](#)

Nustatytos sankcijos pagrindiniams Šiaurės Korėjos neteisėtos finansinės veiklos ir karinės paramos Rusijai tarpininkams

2024 m. gruodžio 16 d. OFAC nustatė sankcijas **devyniems asmenims ir septyniems subjektams**, kurie teikė finansinę ir karinę paramą Korėjos Liaudies Demokratinei Respublikai (KLDL).

Be to, JAV valstybės departamentas nustatė sankcijas **trims subjektams**, susijusiems su KLDL balistinių raketų programa.

Šie veiksmai atspindi KLDL didėjančias provokacijas ir priešišką karinę laikyseną, kuri didina pasaulinę įtampą ir destabilizuoja taiką bei saugumą regione.

Pažymėtina, kad **2024 m. spalio 31 d. KLDL atliko tarpžemyninės balistinės raketos (ICBM) bandymą - pirmąjį nuo 2023 m. gruodžio mėn.** 2024 m. lapkričio 5 d. KLDL vėl paleido mažiausiai septynias trumpojo nuotolio balistines raketas prie rytinės pusiasalio pakrantės. Pajamos, gaunamos iš užsienyje dirbančių darbuotojų ir valstybei priklausančių subjektų, skatina šiuos paleidimus ir tolesnį KLDL masinio naikinimo ginklų ir balistinių raketų programų plėtojimą.

KLDL taip pat teikia Rusijai svarbią karinę paramą, jog ši galėtų toliau vykdyti agresijos karą prieš Ukrainą. **Nuo 2024 m. spalio mėn. KLDL suteikė Rusijai daugiau kaip 11 000 karių**, kurie šiuo metu rengiami dislokavimui prieš Ukrainą, ir siuntė didelius kiekius raketų ir šaudmenų Rusijos kariuomenei, kad ši papildytų savo mažėjančias atsargas.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Treasury Sanctions Key Facilitators Behind North Korea's Illicit Financial Activities and Military Support to Russia | U.S. Department of the Treasury](#)

Nustatytos sankcijos kibernetinio saugumo bendrovei, susijusiai su bandymais vykdyti išpirkos reikalaujančių programų atakas

2024 m. gruodžio 10 d. OFAC nustatė sankcijas kibernetinio saugumo bendrovei „Sichuan Silence Information Technology Company, Limited“ („Sichuan Silence“) ir vienam iš jos darbuotojų Guan Tianfengui (Guan), įsikūrusiems Kinijos Liaudies Respublikoje (KLR), dėl jų vaidmens 2020 m. balandžio mėn. sukompromituojant dešimtis tūkstančių ugniasienių visame pasaulyje. Daugelis aukų buvo JAV ypatingos svarbos infrastruktūros bendrovės.

Kaip pabrėžiama Nacionalinės žvalgybos direktoriaus biuro paskelbtame 2024 m. metiniame grėsmių vertinime, **piktavaliai kibernetiniai veikėjai**, įskaitant veikiančius Kinijoje, tebėra **viena didžiausių ir nuolatinių grėsmių JAV nacionaliniam saugumui**.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Treasury Sanctions Cybersecurity Company Involved in Compromise of Firewall Products and Attempted Ransomware Attacks | U.S. Department of the Treasury](#)

Nustatytos sankcijos rimtų žmogaus teisių pažeidimų vykdytojams ir rėmėjams

2024 m. gruodžio 9 d. minint Tarptautinę žmogaus teisių dieną, OFAC paskelbė apie naujas sankcijas ir atkreipė dėmesį į kitas su žmogaus teisėmis susijusias sankcijas, kurių buvo imtasi per pastaruosius metus. Tarptautinė žmogaus teisių diena minima kasmet gruodžio 10 d., minint 1948 m. tą dieną Jungtinių Tautų priimtą Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją.

Atitinkamai OFAC nustatė sankcijas **vienam asmeniui ir vienam subjektui**, susijusiems su piktnaudžiavimu kalinių, laikomų husių valdomuose kalėjimuose Jemene, atžvilgiu, ir vienam asmeniui, teikiančiam paramą Basharui al-Assadui.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [Treasury Marks International Human Rights Day and Designates Perpetrators and Supporters of Serious Human Rights Abuse | U.S. Department of the Treasury](#)

Skirta 3.3 mln. JAV dolerių bauda bendrovei už nelicencijuotą įprasto didelio prioriteto sąrašo prekių siuntimą į Rusiją

2024 m. gruodžio 18 d. JAV Prekybos departamento Pramonės ir saugumo biuras (BIS) skyrė **3 300 000 JAV dolerių baudą** bendrovei „Integra Technologies, Inc.“ (toliau - „Integra“), kuri yra radijo dažnių ir mikrobangų energijos sprendimų inžinerijos ir gamybos įmonė, įsikūrusi Kalifornijoje. Bauda susijusi su „Integra“ tranzistorių ir kitų susijusių gaminių, kurie naudojami avionikos ir radarų sistemose, siuntimais į Rusiją. „Integra“ į Rusiją išsiuntė nemažai siuntų, iš kurių kelios buvo išsiųstos po to, kai Jungtinės Valstijos, Europos Sąjunga, Japonija ir Jungtinė Karalystė tokius gaminius įtraukė į įprastų didelio prioriteto prekių sąrašą (angl. *Common High Priority List, CHPL*). Nuo 2023 m. vasario mėn. iki 2023 m. spalio mėn. „Integra“ Rusijos galutiniams vartotojams pardavė tranzistorių ir susijusių gaminių, įskaitant CHPL gaminius, **už maždaug 6,67 mln. JAV dolerių**. Visi šie pardavimai buvo vykdomi neturint reikiamos licencijos ar kitokio BIS leidimo.

Daugiau informacijos (lietuvių k.): [BIS Imposes Penalty Against Integra Technologies, Inc. for Unlicensed Shipments of Common High Priority List Items to Russia | Bureau of Industry and Security](#)

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

Paskelbtas bendras Šiaurės ir Baltijos šalių 8++ pareiškimas dėl tolesnių veiksmų kovojant su Rusijos šešėliniu laivynu

2024 m. gruodžio 16 d. Taline vykusiame JEF vadovų susitikime Danija, Estija, Suomija, Vokietija, Islandija, Latvija, Lietuva, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Švedija ir Jungtinė Karalystė **susitarė** dėl tolimesnių veiksmų nukreiptų prieš Rusijos šešėlinio laivyno laivus.

Rusija naudoja savo šešėlinį laivyną, kad apeitų sankcijas ir sušvelnintų jų poveikį Rusijai. Dvylika šalių susitarė sutrikdyti ir atgrasyti Rusijos šešėlinį laivyną, kad būtų užkirstas kelias neteisėtoms operacijoms ir padidintos Rusijos vykdomo agresijos karo prieš Ukrainą išlaidos.

Estijos ministro pirmininko Kristen Michal teigimu, Rusijos šešėlinis laivynas kelia grėsmę Europos saugumui, ekonomikai ir aplinkai. „Tie, kurie nusprendė veikti šešėlyje, turi prisiimti pasekmes. Imamės koordinuotų veiksmų, kad atgrasytume Rusijos šešėlinį laivyną ir jo bandymus išvengti sankcijų“, - pridūrė K. Michal.

Jungtinė Karalystė, Danija, Švedija, Lenkija, Suomija ir Estija pavės atsakingoms institucijoms **reikalauti atitinkamų draudimo įrodymų** iš įtariamų šešėlinių laivų, plaukiančių Lamanšo sąsiauriu, Danijos Didžiojo Belto sąsiauriu, sąsiauriu tarp Danijos ir Švedijos ir Suomijos įlanka. Dalyvaujančių valstybių surinkta informacija, įskaitant informaciją apie tuos laivus, kurie nusprendė neatsakyti į prašymus, bus vertinama visų šalių kartu.

Daugiau informacijos (anglų k.): [12 European Countries Crack Down on Russia's 'Shadow Fleet' | Eesti Vabariigi Valitsus](#)

Nustatytos papildomos sankcijos Rusijos šešėliniui laivynui

2024 m. gruodžio 17 d. Jungtinė Karalystė nustatė sankcijas dar **20 šešėlinio laivyno laivų**, gabenančių rusišką naftą, įskaitant „Ocean Faye“, „Andaman Skies“ ir „Mianzimu“, kurie 2024 m. gabeno po daugiau kaip keturis milijonus barelių rusiškos naftos.

Jungtinei Karalystei toliau spaudžiant Kremlį, taip pat stengiamasi apsaugoti nuo šešėlinio laivyno veiklos Baltijos ir Šiaurės jūrose. Jungtinė Karalystė jau ėmėsi naujų veiksmų, kad įtariamai šešėliniai laivai, plaukiantys per Lamanšo sąsiaurį, pateiktų draudimo įrodymus. Danija, Švedija, Lenkija, Suomija ir Estija kartu su Jungtine Karalyste susitarė bendradarbiauti ir tokiu pat būdu reikalauti, kad įtariamai šešėliniai laivai būtų patikrinti Baltijos jūros kelyje.

Jungtinė Karalystė šiuo metu yra pritaikiusi sankcijas **daugiau nei 100 laivų**, gabenančių Rusijos energetikos produktus, įskaitant **93 naftos tanklaivius**.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Prime Minister announces new sanctions and £35 million of emergency support for Ukraine as Russia continues to attack critical national infrastructure](#)

KITOS NAUJIENOS

Pietų Korėja nustatė sankcijas Rusijai ir Šiaurės Korėjai dėl jų karinio bendradarbiavimo

2024 m. gruodžio 17 d. Pietų Korėja nustatė sankcijas **11 asmenų ir 15 organizacijų**, dalyvaujančių neteisėtame Rusijos ir Šiaurės Korėjos kariniame bendradarbiavime ir Šiaurės Korėjos branduolinių ir raketinių ginklų finansavimo ir medžiagų įsigijime pažeidžiant daugelį Saugumo Tarybos rezoliucijų.

Šios sankcijos yra bendrų pastangų kovoti su Rusijos ir KLDK kariniu bendradarbiavimu dalis po to, kai **2024 m. gruodžio 16-17 d.** Australijos, Kanados, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Japonijos, Pietų Korėjos, Naujosios Zelandijos, Jungtinės Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų užsienio reikalų ministrai ir Europos Sąjungos vyriausioji įgaliotinė paskelbė **bendrą pareiškimą**, kuriuo pasmerkė KLDK ir Rusijos bendradarbiavimą.

Daugiau informacijos (anglų k.): [View Details of the ROK Government's Designation of Independent Sanctions Against North Korea|Press Release | Foreign ministry](#)

Kanada nustatė sankcijas asmenims dalyvavusiems pažeidžiant žmogaus teises per Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą

2024 m. gruodžio 10 d. Kanada nustatė sankcijas sankcijas **devyniems Rusijos asmenims**, reaguodama į šiurkščius ir sistemingus žmogaus teisių pažeidimus, vykdomus laikinai okupuotose Ukrainos teritorijose.

Specialiųjų ekonominių priemonių (skirtų Rusijai) reglamentuose išvardytiems asmenims taikomas draudimas sudaryti sandorius (faktiškai - turto įšaldymas), uždraudžiant asmenims Kanadoje ir kanadiečiams už Kanados ribų prekiauti bet koku šių asmenų turtu arba teikti jiems finansines ar susijusias paslaugas.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Backgrounder - Sanctions against individuals involved in the violation of human rights during Russia's full-scale invasion of Ukraine - Canada.ca](#)

Kanada nustatė sankcijas Kinijos pareigūnams už žmogaus teisių pažeidimus

2024 m. gruodžio 10 d. Kanados Užsienio reikalų ministrė Mélanie Joly paskelbė apie sankcijas pagal Specialiųjų ekonominių priemonių (Kinijos Liaudies Respublika) reglamentą **aštuoniems buvusiems ar esamiems aukšto rango Kinijos pareigūnams**, susijusiems su šiurkščiais žmogaus teisių pažeidimais šalyje.

Paskelbtomis sankcijomis reaguojama į Kinijos vyriausybės vykdomas represijas prieš etnines ir religines mažumas Kinijoje, įskaitant Sindziange, Tibete ir prieš Falun Gong praktikuojančius asmenis.

Daugiau informacijos (anglų k.): [Canada sanctions Chinese officials for human rights violations - Canada.ca](#)